

КАРПЕНКО Зоя Миколаївна,
вчитель-методист японської мови,
Київська гімназія східних мов №1,
(м. Київ, Україна)

ЯПОНСЬКА МОВА В ГІМНАЗІЇ: КУЛЬТУРНО-МОВНІ ЦІННОСТІ КРАЇНИ ВРАНІШНЬОГО СОНЦЯ У ДІАЛОЗІ КУЛЬТУР

Київська гімназія східних мов №1 відзначає 85-річчя успішної освітньої діяльності та по праву називається флагманом іншомовної освіти в Україні, у міжкультурному діалозі народів Європи та Сходу. Зміст навчання японської мови (як і інших східних мов) забезпечується єдністю предметного, процесуального та емоційно-ціннісного компонентів і створюється на засадах оволодіння іноземною мовою у контексті міжкультурної парадигми, що передбачає навчання мови народу, який нею спілкується, та ознайомлення з його культурою. Такий підхід зумовлює формування готовності до міжкультурної комунікації у межах типових сфер, тем і ситуацій спілкування, визначених навчальною програмою», яка узгоджується із Загальноєвропейськими рекомендаціями.

У Законі України «Про освіту» міжнародне співробітництво важливою умовою формування у здобувачів загальної середньої освіти, особливо старшої школи, культурно-мовних демократичних цінностей, поваги до традицій та звичаїв партнерів по комунікації. Найефективнішим засобом, що сприяє усвідомленню сучасними свого майбутнього, є вироблення і планування життєвої стратегії. Цього вимагає світ ринкових відносин,

прискорення науково-технічного прогресу, що характеризується інформаційною перенасиченістю, глобалізаційними викликами.

Навчаючи японської мови учнів гімназії (з 1991 р.), вчителі використовують різні педагогічні технології, зокрема ігрові, ситуативні, проектні, діалогові методики [1]; вивчення японської мови та культури Японії [2]; життєві цінності та етикет японців [3]; вивчення творів японської літератури [4], вважаючи це важливими чинниками формування діалогу японської та української культур.

Уроки японської мови - уроки засвоєння етнонаціональних цінностей японців, розвитку культурно-мовних, морально-громадянських цінностей особистості на засадах компетентісно орієнтованого підходу. Формування культурно-мовних цінностей, толерантності особистості розглядається як довготривалий освітній процес, адже пов'язаний із власним усвідомленням здобувачів загальної середньої освіти значення та важливості навчання японської мови для власного життєвого успіху у полікультурному, мультилінгвальному глобальному сучасному світі, у міжкультурній комунікації.

Сучасний діалог Сходу та Заходу можливий лише за умови опанування знань про культуру, історію, традиції народів країн-партнерів із залученням учнів до вивчення наукової спадщини вітчизняних сходознавців. Важливого значення надаємо життєвому шляху та творчості А.Ю. Кримського (1871-1942) - історика, мовознавця, вченого, орієнталіста, письменника і перекладача, поліглота, одного із організаторів ВУАН України (1918р).

У Київській гімназії східних мов №1 - асоційованій школі ЮНЕСКО на уроках японської мови ми порівнюємо культурно-мовні цінності японців та українців у контексті синтезу культур та загальнолюдські цінності. Виокремлюємо, що спільною рисою культурно-мовних цінностей, які беруть початок із сімейних традицій та передаються із покоління в покоління, формуються впродовж століть, є національна свідомість. Її формування є важливим на уроках японської мови. Розширюємо лексичний запас учнів, вибудовуючи місток нерозривного зв'язку зі світовою та національною історією, культурою, традиціями японців. Зазначаємо, що за генеалогічною класифікацією мов японська мова вважається особливою і споріднених мов немає. Вона побутує в Республіці Корея, КНДР, на Тайвані, в осередках діаспори в США, у Бразилії. Велика кількість носіїв японської мови та високий рівень культурного, економічного і політичного розвитку японського народу зробили японську мову однією із провідних у світі. На території всієї Японії побутує єдина літературна мова (хьодзюнто) в її писемній та усній формах (в основі - східний токійський діалект), але в повсякденному спілкуванні японці спілкуються місцевим діалектом. Обмежене застосування має транскрибування японських слів латинською абеткою (ромадзі), яка використовується у літературі, що видається європейськими мовами у Японії, у японському міжнародному листуванні та електронній пошті. Мовлення міжособистісного спілкування поділяється на просторіччя та ввічливе мовлення (нейтрально-ввічливе, підкреслено-ввічливе, та ввічливе мовлення).

Компетентісно орієнтоване навчання японської мови потребує особливих підходів, які дещо відрізняються від загальноприйнятих методів навчання європейських мов у закладах загальної середньої освіти. Позаурочна, позашкільна діяльність з японської мови є складовою частиною педагогічної системи іншомовної освіти в гімназії.

Література

1. Ісаєва М. Ситуативні методики на уроках японської мови: комунікативна компетенція і цінності. Дидактика: теорія і практика. Київ: Ін-т обдарованої дитини НАПН України, 2017. С. 116-122.

2. Карпенко З. Мотиваційний розвиток мовних компетентностей здобувачів освіти у процесі вивчення японської мови та культури Японії. Дидактика: теорія і практика. Київ: Педагогічна думка, 2018. С. 75-79.

3. Кондратьева Г. Б. Життєві цінності та етикет японців у змісті навчання японської мови старшокласників. Дидактика: теорія і практика. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. С. 100-106.

4. Сегеда Ж. Науково-методичні підходи до навчання японської літератури у гімназії. Дидактика: теорія і практика. Київ: Ін-т обдарованої дитини НАПН України, 2017. С. 168—172.

5. Японська мова. Навчальні програми (1-4 класи; 5-9 класи; 10-11 класи). Київ: КГСМ №1, 2018.